

DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA,
DE

CVRA PARTVS MODO ENIXI ET LACTENTIS

QVAM

AVSPICE DEO MAXIMO

GRATIOSÆ FACVLTATIS MEDICÆ CONSENSV

PRÆSIDE

DN. FRIDERICO HOFFMANNO

ORDINIS MEDICI SENIORE & h. t.

DECANO

PRO DOCTORIS GRADV

Ritè impetrando

Ad, d. XVII. Maji. Anno MDCCXXXI.

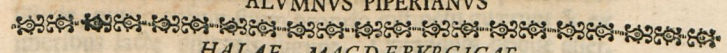
H. L. Q. C.

PVBLYCO ERVDITORVM EXAMINI SISTET

DAVID SAMUEL KOULAS.

LAVBA-LVSATVS.

ALVMNVS PIPERIANVS

HALÆ MAGD EBYRGICAE,

Typis JOH. CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIO IN ACADEMIA MEDICA
DE

CURAE PARS
MODO ENIXI ET
LACTENTIS

AVRIGAE PBO MAXIMO
GRATIOSE FACULTATIS MEDICAE CONSENSU

FR. RESIDE
DN. FRIDERICO HOFFMANNO
ORDINIS MEDICI SENIORE & h. c.

PRO DOCTORIS GRADU

DAVID SAMUEL KÖHLER

HAARLE M. G. B. R. O. C. K. A. E.
Typis Joh. Christiani Hilligeri, Acad. Typogr.

PROEMIUM.

Eduli omnes naturæ inda-
gatores fatentur, quod homo inter
omnia & innumera summi Archi-
tecti opera, maxime stupendum &
admirandum sit opus, quippe in quo,
tanquam in Microcosmo omnia re-
liqua concentrata concinne compre-

henduntur. Nihilominus tamen, si conditionem, quæ soli homini præ brutis statim post partum est propria, perpendimus, illius præ horum longe esse deteriorem confiteri cogimur. Nisi enim homo recens enixus non primis tantum post partum diebus, sed & multis sequentibus mensibus ac annis aliorum fulciretur ministerio; nisi a fordibus purgaretur; funiculus umbilicalis ei justo tempore & modo ligaretur; nisi mammis lactantis admoveretur, & quæ sunt reliqua, eidem necessario pereundum esset. Bruta e contrario, quamprimum in lucem sunt edita, pedibus insistant, nutrimentum suum proprio instinctu quærunt & ex uberibus lacte distentis sugunt. Optandum utique esset,

A a

ut

ut hæ hominum auxiliatrices manus in recens nati salutem omni tempore porrigerentur: ast dolendum est misera infantis fors, quod illorum officia, ex perverso applicandi modo, teneri partui haud raro summum in detrimentum cedant. Hanc igitur miseram tenelli sortem, in quam partim per male & intempestive exhibita remedia, partim ex horum incuria, quibus ejusdem concredita est salus, inconsulto præcipitantur, in præsentis Tentaminæ inaugurali: *de Cura partus modo enixi & lactentis*, paulo prolixius explicare & cautelas quasdam, quibus parentes sibi ab hujusmodi erroribus cavere & partus salutem consulere discant, simul subnectere mecum constitui. A Te igitur, L. B. etiam atque etiam rogo: velis Conamini huic meo æqui bonique consulere. Reliquum, Summi Numinis efflagito gratiam, ut huic & omnibus meis laboribus benedicat & in sui Nominis Gloriam, mei, aliorumque emolumentum cedere jubeat.

§. I.

Curam partus & lactentis primum locum inter parentum officia merito sibi vindicare, nemo sanæ mentis in dubium vocaverit. Leges enim non solum Divinas, christianæ fidei addictis parentibus, horum curam in sacris paginis sedulo inculcare; sed etiam morales & omnium præcordiis inscriptas, ad eandem omnes gentes, cujuscunque sint cultus religiosi, obstringere ac convincere neminem latere potest. Hujus vero curæ cardo in eo vertitur, ut parentes partum in statu naturali, id est, sanitatis conservare & omnes causas status præternaturalis jam præsentis vel imminentis amoliri & præcavere omni studio allaborent.

§. II.

De Cura corporis humani mihi in præsentis tentamine fer-

sermonem esse, facile cuius in aprico erit colligere; cum jam in Dissertationis hujus inscriptione indigitaverimus, eandem esse Medicam, & consequenter humanum corpus tantum pro subiecto habere. Curam enim animæ, in quam directe Medicina nullam habet potestatem; Theologiæ & Moralium Doctores jure meritoque relinquimus.

§. III.

Ut autem ordini naturæ in partus exclusione observato inhæreamus, primum quæ circa umbilicalium vasorum ligaturam, statim post editum partum, notatu digna occurrunt, enumerabimus. Jam prolixè explicandum non sumimus, quo loco & qua ratione hæc vasorum umbilicalium ligatura instituenda sit, cum hæc prolixè satis a Mauriceau (a), Varandæo, (b) Langio, (c) von Horn, (d) Deventer, (e) Veltner (f) aliisque doceantur & omnibus obstetricantibus tritissima esse debeant. Hanc vasorum umbilicalium ligaturam, sine partus vitæ periculo, omitti vel in longum differri non posse, experientia multis fulcitur observationibus extra controversiam omnem ponit, & ea propter hujus neglectum violentæ mortis causis Jurisprudentiæ Medicæ Doctores jure meritoque annumerant. (g) Nec hujus assertionis veritati quicquam detrahere potest observatio lectu dignissima Ephem. A. N. C. Ann. 1730. Observ. 50. p. m. 115. ubi funiculus umbilicalis abruptus, absque partus perniciæ, hora dimidia jam præterlapsa tandem ligatus fuit; nec Stalpartii van der Wiel Observatio

(a) *Tr. les maladies des femmes.* (c) *lib. de morbis mulierum.* (d) *Diff. de recens natorum regimine.* (e) *Beh- Mütter.* (f) *Neues Hebammen-Licht.* (g) *D. D. Teichmeyer Institut, medic. leg. & forens. D. D. Alberti System. Jurisprudent. medic.*

tio (h), qui de masculino infante sine umbilico, imò ne quidem funiculi umbilicalis indicio nati refert: cum casus hi fuerint rarissimi & extraordinarii. Cautelas quidem circa sanguinis in vasis umbilicalibus contenti repressioem vel emissionem, ut necessario observandas, tradunt; cum vero hæc e diametro sibi sint contrariæ, horum dissensus non potuit non multis facessere negotium, & erroris vel saltem hæsitacionis esse causa. Celeberrimus enim Langius l. c. consilium dat, ut sanguis omnis intra vasa umbilicalia circulans a placenta versus foetum cogatur, ne pereat inutiliter quidquam de egregio illo vitæ thesauro; nisi, ut l. c. §. 3. c. 2. addit, per moram aliquam inter partus & secundinarum exclusionem intercedentem, ab aëris externi accessu cruor in iisdem jam sit coagulatus. Alii in contrariam partem, hunc sanguinem a foetu tanquam inutilem imò noxium removendum esse censent, inter quos Friedel, (i) qui asseverare non dubitat, quod, si sanguis hic a partu versus placentam reprimatur, idem a variolis per omnes vitæ dies præservetur; cui calculum suum addit Höferus. (k) In hanc opinionem forte deducti sunt a Veterum Medicorum & inter eos primorum Arabum sententia, existimantes: Variolarum causam a residuo sanguine menstruo, quo infans in utero matris nutritus fuerit, derivandam esse; de qua sententia plura vide apud Meauriceau (l) Ephem. A. N. C. (m) Stalpart van der Wiel (n). Fr. de B. Sylvius (o): Verum enim vero, cum apud plurimos auctores, qui de arte obstetricia scriptum quid reliquerunt, de hac observatione altum sit silentium, & Meauriceau etiam ut & Cel.

(h) *Observ. rarior. part. poster. observ. 32. p. m. 398.* (i) *Im Medicinischen Bedencken pag. 33.* (k) *Hercul. med. pag. 425.* (l) *l. c. lib. 3. cap. 40.* (m) *Anni 1727. observ. 75. §. 24. pag. 139.* (n) *l. c. cap. 23.* (o) *vid. prax. med. append. Tract. l. c. 9. §. 3. & 32. seqq.*

Cel. D. & P. Vater (p) hanc quarundam obstetricum consuetudinem, sanguinem scilicet in foetum cogendi, pessimam esse declarent, & praterea quoque rationes nullas sufficientes, imo nequidem probabiles suorum praesuppositorum ab utraque parte reddant; tutius concludo: vasa umbilicalia liganda & ressecanda esse, absque sanguinis nondum coagulati in iisdem pressione, vel versus foetum vel versus placentam. Si cuidam forte videretur, majorem sanguinis copiam necessario requiri ad omnia vasa pulmonum sanguifera, post funiculi umbilicalis resectionem & concessum respirationis usum, plenius adimplenda; huic reponimus, quod etiam sanguis in tenello partus corpore jam praexistens, ad eadem ab invicem sejungenda sufficiat. Non enim potest non fieri, quin vasa, quae saltem superficiei corporis proxime subjacent, & antea, partu in utero adhuc delitescente, a temperato in eodem calore magis patula fuerunt, post ejusdem exclusionem, ab aere irruente liberiusque hujus superficiem premente, arctius comprimantur & consequenter tantam cruoris vim capere non valeant, quantam foetus ex utero nondum egressus. Deinde aere etiam, per pulmonum substantiam in tunicas vasorum sanguiferorum irruente, vi sua elastica, massa sanguifera rarefit & expanditur, adeo ut hoc pacto verendum, ne a sanguine e vasis umbilicalibus in partum coacto, circulatio impediatur, ejusdem stasis & corruptio, sicque tenelli mors acceleretur. Divinationem vel prognosin, e funiculi umbilicalis flexuris, vel vulgo dictis nodis, quarundam obstetricum fallacem esse & experientiae raro respondere, inter vulgus hodie notum est. (q)

§. IV.

(p) in. Coll. MSto de cura praeservatoria infantum. (q) Job. Fr. Löw ab Erlsfeld lib. X. de morb. infant. §. 6. p. 694.

§. IV.

Vasis umbilicalibus ligatis & resectis res ipsa postulat, ut tener partus sordibus purgetur, quod pro diverso usu recepto vario fit modo, ut in sequentibus patebit. Quod autem hoc negotium attinet, utilissima maximeque commoda hæc mihi videtur purgatio, quæ lotionem in balneo tepido sive ex sola aqua, sive vino & aqua simul mixtis parato instituitur; quia calor balnei temperatus vel tepidus non modo inservit commodæ purgationi partus recenter editi; sed quoque ad æqualem sanguinis distributionem ac circulationem apprime conducit, quæ alias levi auræ frigidaæ afflatu facili negotio impediri posset, si partus in hypocausto calefacto vel coram luculento canino lavandus, æri libero per totum lavationis tempus exponeretur. Sic quoque in totius corporis tam naturalem quam præternaturalem constitutionem atque conformationem, in eodem hoc balneo tutissime potest inquiri; imo hoc pacto obstetrici etiam commodus conceditur locus & tempus, ut, si quid a partus laboribus male conformatum in capite aut aliis corporis partibus compareat, cum adhuc quasi cerea sunt ossa, ab eadem in melius effingantur & in naturalem formam restituantur. Hæc autem artus omnes blande contrectando explicet, crura & brachia sæpius contrahat & expandat, ut, si quid in articulis mucii vel lentoris resideat, dissipetur, ut optime monet Varandæus. (r) Inferior etiam partus venter, eodem lotionis tempore, vola manus obstetricis frequenter mulceri ac leniter fricari, ut & partes excretionibus dicatae ab eadem titillari possunt, ad eo feliciorum meconii, urinæ & reliquorum excrementorum exclusionem. Has itaque ob rationes hanc lotionem, quæ fit in balneo, ut maxime commodam, eligent.

(r) *lib. 3, c. 1, p. m. 423.*

ligendam esse censeo : quam etiam contra auctorem tractatus, Felix puerpera, dicti, sæpius citatus Langius (s) defendit. Aliæ obstetrices, quibus hæc lotio in balneo minus arridet, coram igne partum recentem vel aqua sola vel eadem vino Rhenano aut rubro mixta, a fordibus purgant. Antiquorum Germanorum (t) & modernum adhuc, ut traditur, Laponum morem, statim post partum natos in aquam frigidam immergendi, ut validiores & quasi solidiores, ut ferrum candens in aqua frigida, redderentur; vel Galeni consilium, (u) ut sale corpora recentiorum adspargantur, ad exsiccandum mucum cutis & robur conciliandum membris; utrumque ut summe noxium & hinc Christianis maxime indignum nemini consulimus, ut imiteretur.

§. V.

Post lavationem tener partus, ab aëris injuriis, mollibus linteis & commoda fasciarum involutione præmuniendus erit. In quo negotio, ex muliercularum negligentia vel ignorantia, non levis sæpe committitur error, magnorum successu temporis malorum causa. Præterquam enim, quod teste Langio l. c. §. 10. infantes sæpe gibbi fiunt & tabefacti moriantur ex nimia pectoris per fasciam contractione; (quanquam interdum viscidam quandam & purulentam materiam gibbi causam esse posse, egregius ille observator Bonnetus (x) nos edocuit) vel sæpius vomant, vel etiam herniosi evadant, ut Meauriceau (y) testatur: Sic etiam multa circulationis impeditæ incommoda vagi-

B tus-

(s) l. c. cap. 1 §. 7. (t) *Cæsar de bello Gallico lib. 6. Lavantur in fluminibus. Conf. Conringius de republica Germanor. §. 12. Claudianus II. in Rufinum. Et quos nascentes explorat gurgite Rhenus Conring. l. c. (u) lib. 1. c. 10. de sanitate tuenda. (x) Sepulchreto anat. p. 713. (y) l. c. cap. 37. p. 492.*

tusque nimii, ab imprudenti arctoque nimis corpus tenelli involvendi modo, derivanda esse Ill. Stahlius (2) nobis auctor est. Proverbio quidem dicitur: *Spey, Kinder, Gedey, Kinder*; hoc autem cum grano salis accipiendum esse, ex jam dictis adducendisque rationibus patebit. Primis enim diebus ad eliminandum mūcum in ventriculo reconditum, imino sub toto lactationis tempore, quoties tenelli lactentis ventriculus nimio lacte, vel eodem coagulato, vel cibo nimio sive crudo oneratur, vomitum maxime conducere facilis largior, immo ut salutare naturæ opus declaro: quando vero miser partus alimentum suum per vomitum reddere cogitur, a fasciarum arcta nimis constrictione, præprimis circa ventriculi seu epigastricam regionem, proverbium hocce minime quadrare posse constat; cum potius optandum esset, ut acceptum suum nutrimentum retinere atque in succum & sanguinem convertere valeret.

§. VI.

Maxima autem incommoda misero partui haud raro eveniunt a retentione meconii. Cum enim hoc, D.D. Storchio (a) teste, instar sit picis, quod nisi primis diebus ex intestinis exterminetur, non solum horum tunicis sese tenacissime insinuat; sed etiam eadem non raro conglutinat, adeo ut inde gravissima tormina, continuæ cardialgicæ afflictiones, herniæ, irrelaxabilis fere alvi obstructio, immo spasmus maxillarum, (b) reliquarum corporis partium motus spastici ac convulsivi, sanguinis per anum profluvia, variæque alia, quibus stipantur, gravissima symptomata propullulent. Cura igitur parentum & quibus partus recentis concredita est salus, in id directa sit necessum est,

(2) *Tr. de morbis infant. p. m. 16. § 21.* (a) *Obs. clin. sub nomine Huldrici Pelargi editar. part. 3. p. 61.* (b) *idem l. c. p. 290. Theodorus Zwingerus. Theatr. prax. med. part. post. p. 17.*

est, ut opportuna meconii evacuatione huic malorum cattervæ provide occurratur. Hunc in finem nostris in Suecia mulierculis in usu est Saccharum Penidium, quod his Benett & Sæfer audit, in oleo amygdalarum dulcium solutum, quod primis post partum diebus infanti successive propinatur. Gallis ac Batavis vinum rubrum cum Saccharo edulcoratum, & Judæis mel butyro subactum hunc in finem haud infelici successu in usu esse Meauriceau (c) & Langius (d) tradunt. Plura hujusmodi lenia laxantia pro scopo eodem obtinendo enumerat Cel. D. P. Juncker; (e) & B. Wedelius, Amoenit. Medic. pag. 271. Resinam Gialappæ ad gr. ij. l. iij. præscribit. Omnium tamen felicissime & tutissime pestis hæc sanitatis viræque, Meconium scilicet, profigatur a Colostro, seu tenui puerperæ lacte. Me equidem non fugit, quod Meauriceau, loco proxime citato, hac in sententia mihi refragantem habeam, quippe cui præstare videtur, ut recens partus, ante quartum vel etiam octavum diem, puerperæ mammis non admoveatur: experientia tamen amplissimæ atque vetustissimæ, providæ quoque naturæ instituti sapientissimi, quæ nihil frustra effecit, & tandem Ill. Stahlii, (f) D. P. Junckeri, (g) Joh. Dolæi, (h) Spigelii (i) aliorumque contra eundem me tueor ac defendo auctoritate. Ita enim Spigelius l. c.: ipsum colostrum, ait, alimentum est medicamentosum, quod natura cum in finem generavit, ut modice nutriendo & leviter, pro infantis scil. imbecillitate, stimulando in intesti-

B 2

na

(c) l. c. 24. p. 459.

(d) l. c. cap. I. §. II. (e) *Conspectu Med. Theor. Pract. Edit. II. p. m 1006. seq.* (f) l. c. p. 26. (g) l. c. p. 1019. n. 30. (h) *Encycloped. medic. dogmat. lib. 6. cap. 1. §. 4. pag. 371. & seq.* (i) *Tr. de formatione fetus c. 13. p. 16. Conf. Zwingeri Theatr. prax. med. part. post. pag. 17.*

na efficiat, ut meconium adhuc intra corpus non sine periculo hærens proscribatur & ejiciatur., Ut vero nulla regula sine exceptione est; ita etiam in eo du Meauriceau admonitio locum invenire posse mihi videtur, si papillulæ mammarum matris lactantis adeo sint exiguæ, ut tener lactens easdem non commode ore suo excipere, & non nisi vehementi attractione quidquam ex iis alimenti elicere possit; vel crassæ nimis, ut easdem hanc vel alias ob causas capere non valeat. Sin vero mater puerpera partum lactare recuset, & nutricis subordinatæ lac sit spissioris indolis, præstat omnino, secundum B. Ettmülleri (k) monitum, primis vigintiquatuor horis puerulum lactentem eodem prohibere, & aliis interea congruis laxantibus alvum meconio suo exonerare. Denique memori mente tenendum, ut alvus infantis semper laxa servetur, ad præveniendam gravia tormina aliaque incommoda, quæ ex alvi obstipatione nascuntur. (l) Caveant tamen simul, necesse est, ne continuo applicandis suppositoriis & clysteribus naturam hujusmodi stimulantibus advescant.

§. VII.

Cum etiam quædam de aëre partum ambiente attingenda sint, ratio dicitur, medio hæc tutissimum tri, seu calorem temperatum infantilis corporis constitutioni optime convenire. Ut enim nimium calorem aëris in hypocausto igne rarefacti, partus lactens non potest non ægre perferre & multa ab eodem sentire incommoda, tam ob mollem solidorum texturam, quam ob humorum ad movendum agilitatem: ita quoque aëris in hypocausto condensati pressio vel linteorum, quibus hic involvitur, frigus poros obstruit, & consequenter diaphoresin seu insensibilem transpirationem

(k) *Valetudin. cap. 2.* (l) *conf. Franc. Sylvii prax. med. Append. Tract. 1. cap. 6. §. 72. 73. 74.*

rationem impedit vel omnino sufflaminat, qua tamen præprimis humores, ad corruptionem natura sua maxime proclives, a sui corruptione præservantur. Omnium autem periculosissima est subita commutatio aëris e calido in frigidum & humidum, quando nimirum nutrices puerulum sudore sub tegumentis madidum improvide e cunis elevant, & vel aëri frigido in hypocaufto vel etiam libero apertis fenestris exponunt, vel in humido denique & nebuloso circumferunt. Qanta enim mala impedita transpiratio provocare valeat, ratio & quotidiana testatur experientia. (m) Plurimi enim affectus cutanei, ut crusta lactea, achores, intertrigines, ut & catarrhales, pathemata anginoidea, lethargica, febres ephemeræ, inflammationes, ulcerosa incommoda ac damna, imo & ipsa Epilepsia non raro suppressam tantum diaphoresin, præprimis capitis, unicam sui agnoscunt causam. Caput igitur ut imprimis a refrigerio præmuniatur necessum est, cum ob dentitionem infantes copiosissimo lymphæ salivalis affluxui & congestionibus humorum versus caput, commotionibus & excretionibus catarrhalibus sint subjecti. (n) Prohibeantur itaque, quantum fieri potest ab omni aëris inclementia & pro anni tempestatumque vicissitudinibus commodis muniantur teguminibus, sitque regimen horum ætati aptum ac conveniens.

§. VIII.

Lucis & luminis rationem etiam habendam esse ratio dicitur, ne partus recentis fragili oculorum structuræ nimius ejus splendor & fulgor officiat. (o) Et cum facile

B 3

fra-

(m) *Conf. Dissert. Stahl de transpiratione impedita.* (n) *Conf. Coll. Pract. Stahl. a D. D. Storchio edito Sect. 2. cap. 5. §. 7. p. m. 113.* (o) *qualiter ad lucem obverti debeat infans, ne fiat hyscus doc. Joh. Rudolph Camerarius Syllog. memor. med. Cent. 2. pt. 40.*

strabones vel lufci evadant infantes, fi non directe, fed diftorfis oculis lucem vel alia objecta in fensus horum incurrentia intueri iisdem contingant, aut, fi occasio fuppeditetur, fupinis & limis adfpicere oculis poft caput ftantes; quum oculorum mufculis nondum fatis confirmatis, lobi e fitu fuo ordinario & naturali facile deturbari viciofumque recipere poffint. Pari quoque ratione in ftrabifmum incidunt infantes, fi objecta eis ad intuendum propofita, oculis eorum nimis prope admoveantur vel admoveji permittantur. Ut itaque & hujusmodi erroribus, qui in partus regimine ab imperitis frequentiffime committuntur, diligenti admonitione ad nutrices vel gerarias directa, tempeftive occurratur, parentum eft officium.

§. IX.

In vulgus etiam notiffimum eft, homines jam adultos, non folum fexus fequioris & præprimis hystericæ paffioni facile fuccumbentes; fed & non raro mares odores quofdam non fine incommoda immo anxia fensatione perferre poffe, quos alii absque ullo incommodo, immo interdum maxima cum voluptate fentiunt. Et cum parentum individualis feu fingularis conftitutio, jure quafi quodam hæreditario, ad liberos fere femper propagetur: cavendum, ne, quæ parentibus olfactu funt ingrata vel noxia, teneri partui & lactanti exhibeantur vel in eodem conclavi, quo degit vel jacet infans afferventur. Huic noftro afferto calculum fuum fuperaddunt multæ obfervationes practicæ, e quibus in præfenti unum tantum a Pelargo obfervatum (p) addere animus eft; ubi infans a fragrantiffimo Liliorum alborum odore in conclavi circumferum, in lethargum fuit præcipitatus. Pari ratione vitanda & fugienda funt, quæ foetore fuo etiam robustis natura & adultis

(p) *Obf. Clin. pt. 1. p. 3. pt. 3. p. 288.*

ultis non raro fuerunt periculosa, qualia sunt: foetor candelæ non bene extinctæ, exhalationes sulphureo-acres, immo venenosa carbonum, quæ non solum cephalalgia & nausæ sæpe exstiterè causæ; sed etiam totum systema nervosum sopire immo mortem inducere valent. Duo Exempla infantum a carbonum vapore in conclavi calce viva illinito suffocatorum adducit Illustr. D. PRÆSES e Marcelli Donati lib. de Medic. hist. mirab. (q) Qua propter regula ejusdem diætetica ad finem citati tractatus tradita, etiam respectu regiminis partus tenelli probe notanda: Man schlafe in keinem Zimmer, so erst neulich gebaut et und noch nicht ausgetrocknet ist, auch nicht, wenn es erst vor wenigen Tagen überfücht und angeweißet, oder wenn der Ofen entweder ganz neu gesetzt und noch nicht recht trocken oder lange Zeit her nicht geheizet worden ist. Man hat so gar Exempel, daß es denen übel bekommen, die in einem Gemach geschlafen, da der Fußboden den Tag vorher gewaschen worden. Denique animis parentum probe inculcandum erit consilium Varandæi (r): Infantes non contrectandos esse a vetulis aut sordidioribus mulierculis, aut aliis, quicunque graviozem & nolestem odorem ore exhalant, vel corpore emittunt, quoniam corpuscula illa mollissima & quasi spongiosa facile suscipiunt expirationes omnes circumjectarum rerum, quod & D. D. Storchius (s) comprobat exemplo partus semestris, cui ab ancillæ lue venerea infectæ osculo hujus contagium fuit communicatum.

§. X.

Recens natum puerulum plus somno indulgere debere,

(q) in seinem gründlichen Bedenken und *physicalischen* Anmerkungen von dem tödtlichen Dampf der Holz-Kohlen. (r) l. c. p. 425. (s) *not. ad Coll. Pract. Stablii sub Tit. de Lue Vener. p. m. 1177.*

re, quam vigiliis, facile omnium consensum nos impetraturos esse confidimus: Hunc autem muliercularum quarundam morem, plus suis propriis, quam partus commodis invigilantium jure meritoque improbamus, quæ miserum tenellum sæpe plus justo ad dormiendum disponere vel potius cogere multis artibus allaborant, & hac ratione eundem in languorem, stuporem vel lethargum præcipitem agunt. Inter pessimas autem muliercularum artes haud injuria referimus, nimiam cunarum agitationem, de qua §. sequentiam agemus; & medicamina quædam eum in finem iis usitatissima, qualia sunt: Theriaca cœlestis, Diafcoridium Fracastorii, Requies Nicolai, & tandem Opium crudum. Quam infelici vero successu heroica talia persæpe fuerint exhibita, prolixum sæpe plus justo ad dormiendum disponere vel potius cogere multis artibus allaborant, & hac ratione eundem in languorem, stuporem vel lethargum præcipitem agunt. Inter pessimas autem muliercularum artes haud injuria referimus, nimiam cunarum agitationem, de qua §. sequentiam agemus; & medicamina quædam eum in finem iis usitatissima, qualia sunt: Theriaca cœlestis, Diafcoridium Fracastorii, Requies Nicolai, & tandem Opium crudum. Quam infelici vero successu heroica talia persæpe fuerint exhibita, prolixum nimis, ut & supervacaneum esset referre, cum tristis ubique pro meloquitur experientia. Si vero quis hujus rei testimonia desiderat, adeat Schenckium, (t) Meauriceau (u) Stahlium, (x) Septalium, (y) qui, in pueris, inquit, narcoticorum usus omnis est suspectus. Si enim intus sumantur, quasi strangulantur; extrinsecus autem memoriæ multum detrimenti offerunt, quam suam sententiam etiam l. c. (z) e Musæi canone 6. cap. 3. confirmat; & observ. Vratislavienses, (a) Aliæ in alterum extremum prolapsæ, lactentem sufficienti & maxime necessario somno prohibere sustinent, atque nimis vigiliis eundem debilitant ac enervant; ut taceam multa alia damna, quæ a nimio infantis vagitu & ploratu sequi solent, qualia sunt catarrhi, oculorum fluxiones & herniæ intestinales ob laxio-

(t) *Observ. medic. lib. 7. p. m. 873. Observ. 7. de importuno Theriaca usu.* (u) *qu. l. c. pag. 248. suum & Plinii judicium de Theriaca & Mitridate exponit.* (x) *Diss. de impostura opii, conf. ejusd. Tr. de morb. infant. p. m. 59. & Præcog. præf. Coll. Stahl. a pag. 206. ad. 213.* (y) *animadv. & caut. medic. lib. 3. animadv. 46. (z) l. c. animadv. 41. & lib. 9. caut. 70. (a) Men. Maj. Clas. 4. p. 604. Ubi ex usu decocti Sem. Papav. infans post gravem somnum, convulsion. fuit correptus.*

laxiorem peritonei & musculorum abdominis constitutionem. (b) §. XI.

Neque minus periculosa est pessima ineptarum mulierularum consuetudo, tenerem partum vehemēti velocique cunarum agitatione concutiendi & huc atque illuc conjiciendi. Lubens equidem concedo, moderatum & levem cunarum motum pericula quædam infantis saluti minari non posse; quanquam etiam crediderim, eundem æque placide dormiturum, etiamsi hæc inveterata consuetudo omnino aboliretur, qua in sententia quoque confirmor prudenti de Meauriceau consilio, quod l. c. p. 463. legitur & ita se habet: *Mais pour éviter, qu'on soit obligé a la sujettion de bercer ainsi l'enfant chaque fois, qu'on le voutra endormir, il est bon de ne pas lui en faire prendre l'habitude, si l'on le peut dans le commencement, & de lui laisser venir le sommeil naturellement.* Vehemens enim ejusmodi conquassatio non potest non affectus vertiginosos, terrorem, vomendi conatum & similia parere; ut taceam symptomata graviora supra §. 7. enumerata, quæ a frigidioris aëris, inter velocem cunarum motum, appulsu atque afflatu ex impedita transpiratione provenire possunt & solent. Error quoque non minus inculpandus est illarum, quæ, ut infantem vel delectent vel plorantem sedent, eundem motu vehemēti ac veloci in altum elevant parique modo iterum remittunt; cum verendum, ne puerulus hoc modo pavore percutiatur vel vertiginosus evadat. Et cum jam occupati simus in tradendis quibusdam cautelis, quæ circa motum partus observari debent, observationes quasdam huc pertinentes, de modo eundem in brachio portandi, his annexere animus est. Notissimum est, quod infantes in brachio tantum sinistro ut plurimum a gerariis circumferantur. Cum vero hoc modo manus dextræ applicatio atque exercitium apud tenellum impediatur, sinistrae vero liberior concedatur usus; hinc rationem potissimum petendam esse existimo, quod hu-

C

jus

(b) *conf. Varandæus l. c. p. 427. & Meauriceau l. c. p. m. 426.*

jus motioni frequentius advesiat, lævaque manu etiam paulo adultior factus, eadem conficere velit, quæ dextra ex usu confvero obire solet. Sic etiam in puellis præsertim collobo indutis, ut & non raro in pueris observare licet, tortuosos eosdem esse, vel alterutram coxarum altera altius prominare. Et quanquam interdum hujus alia causa accusari possit, frequentissime tamen eandem ex unico hoc fonte, quod scilicet, infantes in uno tantum brachio, absque vicaria horum commutatione, a mulierculis seu gerariis suis continuo portati fuerint, derivandam esse, cum Meauriceau asserere non dubito, l. c. cap. 42. p. 509. § XII.

Teneri partui primis post ejus exclusionem diebus & mensibus, colostrum & lac bonæ notæ matris in sui alimentum sufficere, immo necessarium esse §. 6. indicavimus; & quod primis jam diebus post partum editum, pultem huic propinare periculosum sit, sua Meauriceau (c) confirmat observatione. Interim tamen D. P. Juncker (d) dicto quoque tempore hos pulricula secrete ali posse docet, qui & nos facile assentientes habet, cum simul præsupponere videatur: ut mater lactans vel nutrix nihilominus sufficienti ad puerum nutriendum gaudeat lacte, & pulricula sit admodum tenuis, bene cocta & lactis ad consistentiam quam proxime accedens. Hæc pulricula autem non sit pulmentum ex farina, lacte & saccharo paratum, quod Dolæus (e) gluten viscosum pro glutinandis chartis magis aptum, quam nutrimentum appellat; sed e pane triticeo cum lacte & paucis saccharo parari, & monente Zwingero (f) in peculiari loco, ab vermium muscarumque accessu muniri debet. Cum vero hujus corpus majus in diem incrementum capiens, successu temporis plus nutrimenti exposcat, & lac nutriticis in posterum huic solum sufficere nequeat; necessum est, ut & alia in auxilium vocentur alimenta, tenues nimirum in principio pulcriculæ, quæ successive paulo

(c) l. c. p. 462. (d) l. c. p. 109. n. 31. Tab. de affect. infantum. (e) Encycloped. medic. dogmat. lib. 6. cap. 1. §. 7. (f) l. c. pag. 13.

crassioris consistentiæ parantur, donec dentire incipiat, & paulo solidiores cibos masticare ac digerere valeat. Abstineant autem parentes, a multis variisque duris & difficilioris concoctionis alimentis, ventriculum tenelli statim onerare; neque permittant, ut cibus præmasticetur a vetulis vel aliis ingratis oris halitum expirantibus, vel stomacace laborantibus; cum per harum salivam morbi præmasticantium infanti infundi possunt: neque, quod tamen non sine maximo tenelli periculo sanitatis & vitæ ut plurimum fieri solet, totum hujus regimen & diætâ, hoc in negotio, imperitæ committatur mulierculæ. Næ, dolenda omnino & misera fors plurimorum infantum est, quæ turpi inordinatoque nutricis vel puellæ arbitrio tantum conceditur! Hæ enim, quotiescunque tenellus vagire incipit, forte propter dolorem ventriculi, a cibus jam nimia quantitate ingestis, vel a torminibus, vel propter urinæ & linteorum ab hac madidorum ardorem vel alios ob cruciatus, ex templo vel mammas applicant, & lac vel etiam pulcem eidem obtrudunt, quoties os suum sub clamoribus aperit, & nisi suffocari velit, eandem deglutire cogunt; malum hoc pacto pejori accumulantes, nulla habita ratione aliarum circumstantiarum, quæ hujus ploratus & inquietudinis causa esse possint. Bene igitur monet Balth. Timæus von Gûlden-Slee: (g) Caveant nutrices, ne pleniori victu, tenella infantum corpora onerent; fieri enim non potest, non quin in morbos tandem incidant, maxime vero in convulsiones. Neque minus deploranda est horum infantum conditio, quibus a matris lactantis vel nutricis appetitu inordinato, a ciborum scilicet acidorum, salforum, crudorum, vini & hujus spiritus abusu, innumera mala, immo, teste Illustr. D. Præside, (h) epilepsia ingenerantur. Et cum, Illustr. Scablio teste, (i) bonum & sanum lac, in ventriculo infantis, vitiosam qualitatem induere possit, a cibus minus cum lacte convenientibus

C 2

(g) *Oper. med. pract. lib. 5. cas. 8. p. 220.* (h) *Diff. prax. clin. morb. infant. §. 5. p. 6.* (i) *Tr. cit. p. m. 15.*

tibus, vel paulo ante, vel post lactationem sumtis: probe igitur tenendum Varandæi monitum (k), ut horam saltem unam post sumptum cibum, a lactis suctione, detineant infantem. De cerevisia etiam notandum, quod, nisi optimæ sit notæ & tepida, perperam huic concedatur. Cum enim cerevisia non bene cocta & defæcata adultis gravissima causari valeat tormina, collectu facile erit, mollis adeo texturæ corpusculo, multo majora ex eadem expectanda esse damna; & potum frigidum, præsertim noctu delactationis tempore huic propinatum, sæpe existere atrophix, immo catarrhorum, & februm inflammatoriarum causam, teste celeberrimorum practîcorum experientia asseverare licet. Conf. Diff. cit. III. D. Præf. c. 9. p. 25. §. XIII.

Etatem lactentis teneram, ab animi pathematibus omnino immunem & liberam judicare, idem esset, ac omni experientix refragari velle. Quamquam enim infans non nisi vagitu & lachrymis significare valet, antequam balbutiendo vel signis saltem, licet admodum obscuris, indicare advescat, fitim, famem & alia incommoda; observatur tamen non raro, eundem etiam in primis suis incunabulis subito terrore percuti posse. Postquam vero paulo maturior factus, irascitur, quoties ipsi denegantur, quæ appetere videtur; exhorrescit ab objectis antea non visis & eidem adpectu horrendis; in pavorem conjicitur a strepitu, & præprimis si in somno acclamatione dura & sonora turbetur, vel etiam, si motu citatiori ac vehementiori in altum elevetur, ut §. II. jam monuimus. Detestandum igitur est, omnium illorum infelicissimum conamen, qui vociferationibus & acclamationibus in compositis, vehementi agitatione, visionibus ac gesticulacionibus ineptis lactentem terrent, vel ut irascatur, ansam suppeditant, vel tandem immoderata titillatione ad nimium risum provocant. Quapropter Varandæus prudenter cavendum admonet, ne, quando pueruli intueri incipiunt, iisdem
objici

(k) l. c. p. III. 427.

objiciantur res, quarum aspectum horrent: quum ex illarum aspectu facile incidant in terrorem & animi pathemata. Nam, quantorum malorum affectus sint prodromus, a proveciori ætate & corpore jam robustæ constitutionis, ad tene-riorem colligere licet. Tristis enim, proh dolor! & nimis frequens obvia experientia edocuit, infantes, ad motus convulsivos quam maxime pronos, ab hujusmodi animi pathematibus in eosdem præcipitatos & misere tandem vexatos, immo extinctos fuisse

§. XIV.

Contra instituti rationem me non acturum existimo, si & simul quædam, parentibus in eligenda nutrice observatu digna, opello huic subnecterem. Explicandum autem mihi non sumo, quæ, de requisitis bonæ nutricis; de optima lactis nota, & quæ tandem ex vitioso lacte propullulent mala, celeberrimi jam olim & nostro hoc tempore Doctores prolixè explicarunt, multaquæ (ua experientia confirmarunt; de quibus consuli merentur Varandæus, (l) Meauriceau, (m) Langius, (n) Stahlius, (o) Joh. Dolæus (p) & alii. Neque nostram in præsentitentamine facimus hanc practico- rum controversiam: utrum melius sit, ut puerpera, quam nutrix partum delactet? Conf. de Prée (q). Sed tantum hæc addere animus est, ut parentes in eligenda nutrice summa scrutentur diligentia, an illa hæreditario quodam, ut phthisi, hæmorrhagiis enormibus, melancholia, epilepsia, &c. (r) vel alio adscititio infecta sit morbo, ut scabie, lue venerea, &c. an hystericiis passionibus laboret? ne, ex suffragio Ill. D. Præsidis, hujusmodi morbi in lactentem innocentem propa- gentur. (s) Notissimum est, parentum individuaalem animi

C 3

cor-

(l) l. c. a pag. 427. ad 433. (m) l. c. cap. 43. p. 510 seqq. (n) Diff. de requisitis bonæ nutricis & Diff. de recens nat. regim. §. 14. seq. (o) Diff. de requisit. bon. nutr. (p) l. c. lib. 6. cap. 1. §. 6. (q) de noxiis nutricum ministerio & Sennertus instit. medic. lib. 4. pt. 2. c. 3. pag. 809. (r) Stahl Diff. de morb. hæreditar. & habitu: Ramazzin de morbis artific. c. 19. (s) Diff. cit. de prax. clin. inf. cap. 1. n. 12. c. 3. n. 6.

corporisque constitutionem in horum hæredes ut plurimum transferri: experientia quoque comprobatum est, pro alimentorum qualitate, corpus humanum affici & mutationem pati. Cum igitur lacte nutricis prima in puero stamina condantur, corpusque ejus augeatur, quid mirum, si in tenellis analogæ dispositiones suboriantur? Hoc assensu suo confirmant Fr. de le B. Sylvius, (t) Rejes, (u) Joh. Dolæus l. c. & Ramazz nus, qui, l. c. (x) sic loquitur: Eine geistliche Amme drückt dem Kinde unauslöschliche Merkmahle ein; und Helmont de infant. nutrit. spricht: er habe observiret, daß eine geistliche Amme ihr umbesonnes Wesen den Kindern einverleibet. Parentum igitur est, probe circumspicere, ne negligentia sua, filioli salus in ipso portu statim naufragium faciat.

§. XV.

De morbis adscititiis nullum est dubium, quin lacte, quod pro varia sanguinis dyscrasia vitiosam induit qualitatem, tenello communicari possint & soleant. Si enim, exempli loco, osculo tantum lue venerea infectæ ancillæ, ut §. 9. indicavimus, eadem, partus semestris correptus fuit; multo facilius morbus hic horrendus in lactentem, a nutrice, eodem polluta, cum lacte transferri poterit. Ex observatione D. D. Laur. Robergii, Medicinæ Professoris Upsalienfis Regii & Ord. longe celeberrimi, quam mecum benigne communicavit, Upsaliæ, duo non ita pridem infantuli, detestabili hoc morbo a nutrice infecti fuerunt extincti. Non levem quoque curam, munus parentum exigit, ut in nutricis diæta atque regimine prudentiæ regulis consulant. Cum enim de plebe tantum nutrices conducantur, quæ deliciarum & ortii, quibus tempore lactationis advescunt, antea fuerunt ignaræ, evenit inde, ut a cibis euchymis & eupeptis, ut & sedentaria vita, plethora his adeo augeatur, ut paucis post partum mensibus tributum lunare solvere cogantur; quo tempore lac nauseoso infici

(t) *Oper. med. append. Tract. cap. 2. §. 42.* (u) *Camp. Elyf. g. 47.* (x) *l. c. cap. 19. p. 198.*

infici odore, (y) tenellum languidum fieri & minus commode se habere, (z) immo in convulsiones epilepticas difficulter curabiles incidere, (a) Practici observarunt Verendum etiam, ne luxuriosæ evadant, & sub falsa persuasione, quasi tempore lactationis concipere non possent, in illicitum coitum ruant. Observatum est haud multis retro annis, quod puerulus quidam, ad mortem usque horrendis motibus convulsivis correptus fuerit exinde, quia lac hauserat nutricis, quæ eodem momento furtiva venere usâ & hac ratione incensa fuerat. Neq; minus periculum, tenello, ab animi affectibus iracundæ nutricis impendet. An vero mater denuo gravida facta, salva conscientia, in lactando nihilominus perseverare possit, aliis considerandum relinquo; quum D. Verheynio teste, (b) cum ipsi matri, tum lactenti & foetui denuo concepto, male hoc pacto consulatur. Præterea multiplici experientia comprobatum est, quod pueruli a matre gravida delactati, vitam suam haud longe produxerint, & quoad vixerint, valetudinarii, immo epileptici exstiterint. Sic eadem magistra verendum, ne foetus in utero conceptus, ex alimenti sufficientis defectu, pereat, abortusque acceleretur. §. XVI.

Ultimo tandem loco, occasione præsentis considerationis, de muliercularum periculosa medicatione exempla quædam, & simul alteramve practicatorum cautelam annexere placet. Jactant quædam mulierculæ rædicinam quandam, contra omnes cutis efflorescentias præservantem: Hanc infanti, paucis post partum diebus, Upsaliæ mulier exhibebat, ast brevi post, omnes ab eadem excretionés naturales sistaminabantur, partus miser inflationibus, torminibus ac alvi constipatione, noctu dieque exagitabatur & tota ejusdem corporis superficies, squamis quasi incrustata comparebat.

Post-

(y) Ramazz. l. c. cap. 19. p. 174. (z) Job. Fr. Lövv. ab Erffeld. lib. X. de morb. infant. c. 1. p. 690. & Pelargus Obs. Clin. pt. 3. p. 666, (a) Ill. D. Præses cit. Diss. c. 3. n. 5. p. 15. (b) Anat. corp. hum. lib. 2. tr. 1. cap. 9. pag. 47.

Postquam verò Medicus in consiliū vocatus, naturales excretionēs restituerat, motibus erroneis sedatis, partus vagire destitit, squamæque deciduerunt. Obstetricibus quibusdam in usu esse, tenelli frenulum linguæ nimis constrictum unguibus suis relaxare & rescindere; atque hac ratione inflammationem, convulsiones, imo mortem facile accelerare, Cel. Heisterus docet. (c) Interim tamen Junkenius, (d) Vaterus, (e) alique non dubitant, frenuli resectionem vel unguibus vel aceola, ut rem indifferentem, svadere. Ad crustam lacteam & intertriginem exciscandas, quibusdam in usu est farina tineis in lignis erosa. Verendum autem est, ne ovula horum insectorum simul in partem affectam inspergantur. Tutius igitur ab hac abstinetur & loco hujus farinae, pulvis seminis Lycopodii cum pauco turiae applicatur; cum & pulveris Cerussæ usus, in hoc casu, haud omnibus practicis proberetur. (f) Abstineant tamen, necesse est, parentes, ab intempestiva ejusmodi efflorescentiarum retropulsione; cum hac ratione rhonchum, (g) mictum cruentum, (h) paralyfin papillarum, (i) epilepsiam, immo cecitatem (k) exinde provenisse, practici observaverint. Neque teste Langio, minora mala provocare valet decocti herbae Nicotianæ applicatio ad tineas extirpandas. Facilius tolerari poterit quarundam muliercularum consuetudo, quæ gingivas recens nati meconio ejusdem illinunt, firmiter sibi persvadentes, hoc remedio tenellum ab omnibus difficilius dentionis cruciatibus preservari. Quicquid autem sit, optandum, ut omnibus horum animis, quibus tenelli concredita est salus, firmissime infixæ essent verba, quæ Eph. A. N. C. Vol. I. An 1727. Observ. 53. p. m. 100 leguntur: *Utinam isti, qui falcem suam in alienam messem non juste immittunt, tandem denique persuaderi possint, de vita hominis agi in arte Medica, ne illorū, quod dicitur, manibus eam aggrediantur, & notam aliquando in delebilem conscientie inurant!*

(c) Chirurgie cap. 85. p. m. 572. (d) Manuale prax. medic. moderne pt. 2. de regim. rec. nat. pag. 99. (e) Colleg. MSto. cit. (f) pluravi. Langii Diss. cit. cap. 2. §. 26. & 27. (g) Diss. B. Slevogtii: de Rhoncho infantis, ex ulcerum paroticorum intempestiva curatione. (h) Eph. A. N. C. Cent. V. Obs. 60. Hagendorn hist. med. Cent. 1. hist. 8 p. 16. (i) Miscellan. N. C. Dec. I. Obs. 67. p. 108. (k) l.c. cap. 2. §. 26.

U 923

ULB Halle 3
004 179 358

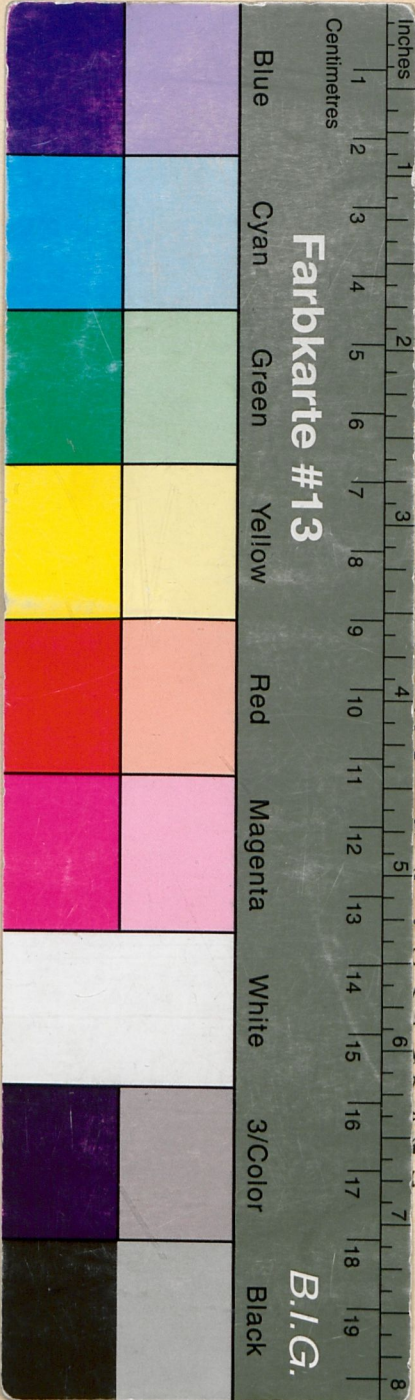

TA 7 OL
SB

Rebn ✓

Walter Becker
Buchbinderei
Halle/Saale
Thüringer Straße 24

AVGVRALIS MEDICA,
DE
PARTVS
ENIXI ET
TENTIS
QVAM
DEO MAXIMO
SANTIS MEDICÆ CONSENSV
RESIDE
DO HOFFMANNO
CI SENIORE & h. t.
CANO
ORIS GRADV
mpetrando
Anno MDCCXXXI.
Q. C.
ORVM EXAMINI SISTET
FUEL KOULAS.
-LVSATVS.
VS PIPERIANVS
AGDEBYRGICAE,
HILLIGERI, Acad. Typogr.